

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟ "ΓΥΝΑΙΚΟΜΑΝΙ,, ΤΗΣ ΣΥΜΗΣ

Ἡ κατάληψις τῆς Ρόδου ἀπ' τὸν Σουλεϊμάν. Οἱ κάτοικοι τῆς Σύμης στέλνουν δῶρα στὸν τρομερὸ Σουλτάνο. Τὰ προνέμια τοῦ νησιῦ. Μετὰ τρεῖς αἰῶνας. Ἡ φορολογικὴ ἀφορμείωσις. Ἡ Σύμη ἀνάστατος. Ἡ ἀποτυχία τῶν πληρεξουσίων τοῦ νησιῦ στὴν Κων/πολι. Οἱ νέοι πληρεξουσίοι δὲν δέχονται νὰ φύγουν. Ἡ ἐξέγερσις τῶν γυναικῶν. Πῶς τοὺς ἐτσουβάλιασαν στὸ καράβι, κτλ.

ΤΑΝ ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Β' πολεμοῦσε τοὺς περίφημους ἱππότες τῆς Ρόδου στὰ 1523 καὶ πολιορκῶσε στενὰ τὸ νησί τους, οἱ κάτοικοι τῆς γειτονικῆς νήσου Σύμης, ἡ ὁποία ἐξαρτᾶτο ἀπὸ τὴ Ρόδο, βλέποντας πὼς ἡ πρωτεύουσά τους θὰ κατελομβάνετο καὶ πὼς καμιὰ ἐλλίδα σωτηρίας δὲν ὑπῆρχε περὶ γι' αὐτοὺς, ἔστειλαν γρήγορα-γρήγορα στὸν τρομερὸ Σουλεϊμάν τοὺς καλύτερους προκρίτους τὸν γιὰ νὰ τοῦ δηλώσουν πὼς ὑποτάσσονται σ' αὐτὸν καὶ νὰ τοῦ προσφέρουν διάφορα δῶρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ ἀρετὰ θαυμάσια σφουγγάρια!...

Οἱ πρόκριτοι τῆς Σύμης μίλησαν ἐμπνευσμένα στὸν τρομερὸ Σουλεϊμάν. Κι' ὁ Σουλτάνος συγκινήθηκε τόσο ἀπὸ τὰ λόγια τους, ὥστε τοὺς παραχώρησε πολλὰ προνέμια καὶ τοὺς ἀπέλυξε ἀπὸ τοὺς βαρυντάτους φόρους ποὺ πληρώναν τ' ἄλλα νησιά, τὰ στενοῦσα ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ — ἀγαθὰ σκλάβων πάντα — τὰ ἀπῆλυσαν οἱ κάτοικοι τῆς Σύμης ἐπὶ αἰῶνας καὶ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σουλεϊμάν δηλαδὴ, ὡς τὰ 1869.

Καὶ εἶχαν μὲν ἐπιβληθεῖ ἐντομεταξὺ διάφοροι ἄλλοι φόροι στὸ νησί αὐτό, ἀλλὰ στὰ 1869 ὁ Τούρκος διοικητῆς τῆς Ρόδου, βίαιον χαρακτήρος ἀνθρώπος καὶ ἀπληστος, πληροφορηθεὶς ὅτι ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐπρόκειτο ν' ἀφορμείωσιν πλέον φορολογικῶς καὶ τὴ Σύμη, μαζὺ μὲ ὄλες τῆς ἄλλης νοτιοανατολικῆς σποράδες, θέλησε νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ ταχύτερον τῆ Σύμη τὸν ἐπὶ τῶν ζώων φόρο, τὴ δεκάτη ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τὸν τελωνειακὸν δασμὸ ἐπὶ τῶν ἐξαγομῶν σόγγων.

Μόλις οἱ κάτοικοι τῆς Σύμης ἔμαθαν τὸ κακὸ καὶ τὴ συμφορὰ ποὺ τοὺς ἀπειλοῦσε, σὲ μιά περίοδο μάλιστα φτώχειας καὶ δυστυχίας, ἔσπευσαν νὰ στείλουν στὴν Πόλι πληρεξουσίους των, μεταξὺ τῶν προκρίτων ἐλεγέντας, γιὰ νὰ ἐνεργήσουν στὴν ὕψηλὴ Πύλιν καταλλήλων καὶ γλυτώσουν τὸ νησί ἀπὸ τῆς νέης βαρύτερης φορολογίης.

Δυστυχῶς ὁμως οἱ πληρεξουσίοι αὐτοί, ἂν κι' εἴμηναν στὴν Πόλι ἀρετὸν καιρὸ, ἂν καὶ κατέβαλαν κάθε προσπάθεια, δὲν μπόρεσαν νὰ κόμουν τίποτα. Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἦταν ἀνένδοτη.

Ἀτελειπόμενοι τότε οἱ κάτοικοι τοῦ νησιῦ, ἀνακάλεσαν τοὺς πληρεξουσίους των κι' ἐπειδὴ νόμιζαν πὼς τὸ ζήτημά τους ἐνανάγησε ἀπ' τὴν κακίαν τους διαχείρισιν, ἐξέλεξαν στὰ 1875 νέους. Οἱ νέοι πληρεξουσίοι τοῦ νησιῦ ἦσαν πρόσωπα σεβαστά, ἀνεραῖον χαρακτήρος καὶ δοκιμασμένης πολιτικῆς συνέσεως. Οἱ νησιῶτες ἐλπίζαν πολὺ σ' αὐτούς.

***

Δυστυχῶς ὁμως συνέβη ξαφνικὰ κάτι, τὸ ὁποῖο κανεὶς δὲν περιέμενε. Οἱ νέοι πληρεξουσίοι, ὅταν ἔμαθαν τὴν ἐκλογὴν τους, ἐδήλωσαν ὅτι δὲν δέχονται κατ' οὐδέναν λόγον μὰ τόσο δίσκολη καὶ βαρετὰ ἀποστολή.

Οἱ νησιῶτες τοὺς θερμοπαράκαλεσαν, τοὺς ὑπέδειξαν τὸ πατριωτικὸν τους καθήκον, μὰ οἱ πληρεξουσίοι ἦσαν ἀνένδοτοι.

Κατόπιν αὐτοῦ πλέον οἱ δυστυχισμένοι νησιῶτες ἔπεσαν σὲ μαύρη ἀπόγνωσιν. Καμιὰ ἐλπίς σωτηρίας οὐκ ὑπῆρχε. Μὲ τοὺς νέους φόρους τὸ νησί θ' ἀφανίζεταν. Χάος κι' ἀπελπισία.

Ἔτσι εἶχαν τὰ πράγματα, κι' ὄλοι περιέμεναν περὶ τὸ μοιραῖο, ὅταν ξαφνικὰ συνέβη κάτι τὸ ἀπροσπτο, τὸ ἀφάνταστο, τὸ πρωτοφανές.

Ἡ φιλότιμος γυναῖκες τοῦ νησιῦ, βλέποντας ποὺ ὠδηγοῦσε τὸν τόπον τους ἡ στενοκαρδιά τῶν πληρεξουσίων καὶ ἡ ἀδράνεια ὄλων τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, ἀποφάσισαν νὰ ἀναμυθοῦν περὶ αὐτῆς ἐνεργῶς στὰ πράγματα καὶ νὰ δώσουν ἓνα καλὸ μᾶθημα στὸ ἀσχημὸ φύλο ἀπ' ἐνὸς καὶ ἀπ' ἑτέρου στὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν, ποὺ ζητοῦσε νὰ τοὺς ἐξοντώσῃ μὲ τοὺς νέους ἀβάσταχτους φόρους.

Συνεννοήθηκαν λοιπὸν γρήγορα-γρήγορα μεταξὺ τους, βρεθήκαν ὄλες σύμφωνες καὶ τὸ κίνημα ἀποφασίστηκε.

Ἦταν Ἰούνιος τοῦ 1875. Τὸ νησί ἦταν ἥσυχον καὶ γαλήνιον. Ὅταν ξαφνικὰ σούσουρο καὶ κακὸ, φωνὴ καὶ χλαροὶ μεγάλη γέμισαν τὸν ἀέρα.

Οἱ νησιῶτες τάχασαν. Τί εἶνε; Τί τρέχει; Μὰ ἡ ἀπορία τους δὲν κράτησε καὶ πολὺ. Εἶδαν σὲ λίγο νὰ ροβολοῦν στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεως τρακόσιες γυναῖκες, τῆς ἰδίας τῆς γυναικῆς τους, τῆς μανάδης, τῆς ἀδελφῆς τους, ὀπλιωμένες μὲ ροδάλα, μὲ πέτρες, μὲ σοῦβλες!...

Τρομερὸ κι' ἀσυγκράτητο γυναικομάνι!... Ἡ τολμηρῆς νησιώτισες μαζεῦθηκαν στὴν ἀγορὰ, γιουζάσαν τοὺς ἀνδρες τους γιὰ τὴν παθητικὴν καὶ μοιρολατρικὴν τους στάσιν κι' ὑστερα τραβήξαν ἴσια, γιὰ τὰ σπῖτια καὶ τὰ μαγαζιά τῶν πληρεξουσίων ποὺ δὲν δέχόντουσαν νὰ πάνε στὴν Πόλη καὶ νὰ γλυτώσουν τὸ νησί τοὺς ἀπ' τοὺς νέους φόρους, μὲ τῆς κατάλληλης ἐνεργείης τους.

Μερικοὶ ἀπ' τοὺς πληρεξουσίους αὐτούς, βλέποντας τὰ στενὰ, ἔκαμαν τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία κι' ἐδήλωσαν στῆς ἐξαγριωμένες γυναῖκες πὼς θὰ συμμορφωνόντουσαν μὲ τὴν ἐντολὴν τῶν νησιωτῶν.

Δὲν μποροῦσαν ἄλλωστε νὰ κάνουν κι' ἄλλοῶς. Τρακόσια ἀγριωμένα θηλακὰ τοὺς τριγύριζαν. Ἡ γλώσσης δούλευαν. Πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τους στενοῦσαν ἀπειλητικὰ ροδάλα καὶ σοῦβλες.

- Θὰ πάτε στὴν Πόλη;
- Θὰ πάμε.
- Θὰ φύγετε τώρα ἀμέσως;
- ... Τώρα ἀμέσως;
- Ναί, τώρα ἀμέσως. Θὰ παρακαρσθῆτε στὸ πλοῖο καὶ θὰ φύγετε. Ἀμέσως!...
- Ἀμέσως... Ἀμέσως... ***

Μερικοὶ ὁμως ἀπ' τοὺς πληρεξουσίους ἀποφάσισαν νὰ ἐπιμείνουν στὸ πλοῖο τους. Ἀμάρωσαν λοιπὸν τὰ σπῖτια καὶ τὰ μαγαζιά τῶν μόλις ἔμαθαν τὸ κίνημα τῶν γυναικῶν, βέβαιοι πὼς θὰ τὴ γλυτώσαν ἔτσι.

Μὰ ἡ νησιώτισες ἦσαν ἀποφασισμένες νὰ φτάσουν στὰ ἄκρα. Πολιορκήσαν λοιπὸν τὰ σπῖτια καὶ τὰ μαγαζιά τῶν ὀλίγων αὐτῶν πεισματάρηδων, μὲ φωνὴς καὶ κατάρες, κι' ὅταν εἶδαν πὼς μὲ τῆς ἀπειλῆς δὲν γίνεται τίποτε, ριχθηκαν ἀκράτητες, ἔσπασαν τῆς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα, μπήκαν μέσα, τοὺς ἀρπάξαν σηκωτοὺς καὶ τοὺς μετέφεραν ἔτσι ἐν πομπῇ στὸ λιμάνι. Ἐκεῖ τοὺς κουβάλησαν πάλιν σὴν πτωσὺλα πάνω στὸ πλοῖο, μαζὺ μὲ τοὺς ἄλλους ποὺ δὲν εἶχαν φέρει καμιὰ ἀντίστασιν, τοὺς ἔλαυν γιὰ στενοῦν φορὰ ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ νησιῦ τους ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτοὺς καὶ τοὺς εὐχίσθησαν καλὸ κατεῦθδιο...

Δὲν ἔφταναν δὲ ἀπὸ τὸ λιμάνι ἡ γενναῖες καὶ φιλοπατρίδες νησιώτισες, παρὰ μόνον ὅταν εἶδαν τὸ καράβι μὲ τοὺς πληρεξουσίους ν' ἀνοίγῃ πανὰ καὶ νὰ χάνεται στὸ γαλανὸ φόντο τῆς θάλασσης.

Τὸ ξεσηκωμά αὐτὸ τῶν γυναικῶν τῆς Σύμης ἔκανε τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τῆς τῆς διαμαρτυρίας τῶν νησιωτῶν, οἱ ὁποῖοι κινδύνευαν μὲ τοὺς ἀλλεπαλλήλους βαρεῖς φόρους ν' ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πείνα.

Στὸ ἄλλο φύλλο θὰ σᾶς γράψω γιὰ τῆς μαχητικῆς πέρδικης τῆς Σύμης καὶ γι' ἄλλα περιεργότατα ἔθιμα τοῦ ὄρειον αὐτοῦ νησιῦ.

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

ΣΑΤΥΡΙΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

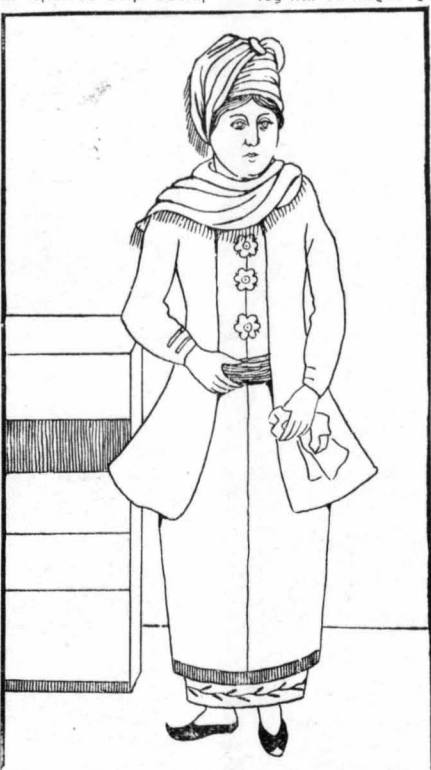
ΕΙΣ ΙΑΤΡΟΝ—ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ
 Ἐπὶ ἀγρόντιες ἔπασα μ' ὄλες τῆς συνταγῆς (σου)
 Ἄλλὰ τὸν ἔπνο μοῦφεραν μονάχα ἡ συγγρα- (φῆς σου).

ΕΙΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ
 Ὅλα τὰ μάτια ἐλάτρωσες, σὴν ποιητῆς, μὲ (λαύρα,
 Ἄλλὰ ὡς ματρός ἐστράβωσες καὶ γυναικῶν (μαῦρα.

ΣΤΟΝ ΑΔΑΜ

Δὲν ἐξήλενα ἀπ' ὄλα τ' ἀγαθὰ σου τίποτ' ἄλλο μῆτε κι' ἄλλη σου χαρὰ μόνον ἐξήλενα, ὦ προπάτορα, στοχασοῦ ποὺ δὲν εἶχες στὸ κεφάλι πεθερὰ.

Ο ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΟΣ

Γυναῖκα τῆς Σύμης, μὲ τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ νησιῦ.